

Situacionistička internacionala

All The King's Men

1963.

. . . ni svi kraljevi ljudi . . . ¹

Problem jezika se nalazi u središtu svih borbi koje se vode između zagovornika postojećeg otuđenja i onih koji se zalažu za njegovo ukidanje: on se ne može odvojiti od terena na kojem se odvijaju ti sukobi. U jeziku živimo kao u zagađenom vazduhu. Za razliku od onoga što misle neki ljudi od duha, reči se ne igraju. One ne vode ljubav, kako je to verovao Breton, izuzev možda u snovima. Reči *rade* i to u korist vladajuće organizacije života. A opet, nisu robotizovane; na veliku žalost teoretičara informacija, same reči nisu „informatičke“; u njima se manifestuju neke sile koje lako mogu da izigraju i najpreciznije proračune. Reči koegzistiraju s vlašću, one s njom uspostavljaju odnos sličan onom između vlasti i proletera (u klasičnom i modernom značenju tog pojma). Uposlene skoro sve vreme, neprestano izrabljivane (u svom punom značenju ili u celosti lišene značenja), one ipak delimično ostaju radikalno strane.

Vlast daje rečima samo lažne isprave; ona ih primorava da nose propusnice, određuje im mesto u proizvodnji (gde neke od njih očitro rade prekovremeno) i isplaćuje im nadnice. Mora se priznati da nema ničeg neozbiljnog u rečima Kerolovog Hamptija-Damptija, koji kaže da je u sporu oko načina korišćenja reči najvažnije „znati ko je gazda – to je sve“. Kao društveno odgovorni poslodavac, on dodaje da plaća dvostruko onim rečima koje koristi više od drugih. Fenomen *nepokornosti* reči, njihovo dezerterstvo i otvoreni otpor koji se manifestuju u celoj modernoj literaturi (od Bodlera, do dadaista i Džojisa), trebalo bi isto tako shvatiti kao simptom sveobuhvatne revolucionarne krize ovog društva.

Kontrolisan od vlasti, jezik uvek označava sve drugo samo ne autentični doživljaj. Upravo tu počiva mogućnost njegovog potpunog osporavanja. Zbrka u organizaciji jezika je poprimila takve razmere da se komunikacija koju vlast nameće razotkriva kao laž i prevara. Zametak kibernetičke vlasti uzalud nastoji da jezik potčini mašinama kojima raspolaže, kako bi od informacije napravio jedini oblik komunikacije. Otpori se javljaju čak i na tom polju, tako da bismo elektronsku muziku s pravom mogli smatrati pokušajem (besumnje dvosmislenim i ograničenog obima) da se odnos dominacije ukine i mašine iskoriste na dobrobit jezika. Opozicioni front je zapravo mnogo širi i daleko radikalniji. On se protivi svakoj jednosmernoj „komunikaciji“, bilo u klasičnoj formi umetnosti, bilo u modernoj formi informatike. On se zalaže za uspostavljanje komunikacije koja će ukinuti svaku odvojenu vlast. Tamo gde postoji komunikacija, nema države.

Vlast živi od krađe. Ona ništa ne stvara, ona preuzima. Kada bi ona određivala značenje reči, više ne bi bilo poezije, već samo korisnih „informacija“. Opozicija ne bi mogla da se izrazi kroz jezik, svaki vid otpora bio bi neverbalan, čisto letristički. Šta je drugo poezija, ako ne revolucionarni trenutak samog jezika, koji se kao takav ne može razdvojiti od revolucionarnih trenutaka istorije i od istorije ličnog života?

Čelični stisak kojim vlast drži jezik može se uporediti sa onim kojim drži totalitet. Samo jezik lišen svakog neposrednog dodira s totalitetom može poslužiti kao osnova za informacije. Informacija je poezija vlasti, antipoezija zakona i poretka, isposredovano krivotvorenje postojećeg. I obratno, poeziju bi trebalo shvatiti kao neposrednu komunikaciju unutar stvarnosti i njenu stvarnu promenu. Ona nije ništa drugo do oslobođeni jezik, koji je povratio svoje bogatstvo. Pošto je raskrstio s rigidnim značenjima, prigrlio je reči, muziku, krike, gestove, slikarstvo, matematiku, činjenice. Poezija, dakle, zavisi od bogatstva života i od

¹ Naslov teksta, u originalu na engleskom, potiče iz popularne engleske zagonetke za decu, Humpty Dumpty: „Humpty Dumpty sat on a wall, Humpty Dumpty had a great fall. All the king’s horses and all the king’s men, Couldn’t put Humpty together again.“ Odgovor glasi: jaje. Hampti Dampti (jaje) je sedeo na zidu i pao. I onda ga „ . . . ni svi kraljevi konji, ni svi kraljevi ljudi . . . “ nisu mogli ponovo sastaviti. (Prim. AG)

mogućnosti njegove *promene* na datom nivou društveno-ekonomskih odnosa. Nepotrebno je naglašavati da je odnos između poezije i njene materijalne baze interaktivan i da se ne svodi na jednosmernu subordinaciju.

Ponovno otkrivanje poezije može se odvijati uporedno s ponovnim izmišljanjem revolucije, o čemu svedoče neke faze meksičke, kubanske i kongoanske revolucije. Ali, nezavisno od revolucionarnih perioda u kojima se mase preobražavaju u pesnike na delu, reklo bi se da su manje grupe koje se upuštaju u poetske avanture jedina mesta gde se može otkriti totalitet revolucije, kao još neostvarena, ali bliska mogućnost, slično senci neke odsutne osobe. Zato je ono što ovde nazivamo poetskom avanturom uvek hirovito i opasno, u svakom slučaju, *nikad izvesno* (štaviše, to je skup ponašanja koja su u datoj epohi *skoro neostvariva*). Jedino što sa sigurnošću možemo reći jeste da lažna, zvanično priznata i dopuštena poezija ne predstavlja poetsku avanturu ove epohe. Ako je nadrealizam, u vreme kada je napadao represivni poredak kulture i svakodnevice, prikladno definisao svoj arsenal oružja kao „poeziju, po potrebi lišenu pesama“, situacionističkoj internacionali je danas potrebna poezija koja će *morati* da bude lišena pesama. Sve što smo rekli o poeziji nipošto ne važi za retardirane reakcionare koji se bave nekakvom neoversifikacijom, makar u okviru nekih novijih modernističkih formalizama. Minimalni zahtevi programa za ostvarenje poezije podrazumevaju istovremeno i nerazlučivo stvaranje događaja i njihovog jezika.

Svi zatvoreni jezici – neformalnih grupa mladih; današnje avangarde, koja nastoji da ga razvije za internu upotrebu, u periodu potrage i vlastitog definisanja; jezici prethodnih epoha, prenošeni u obliku objektivne poetske produkcije, kao „trobar clus“ ili „dolce stil nuovo“² – nastojali su da, s manje ili više uspeha, ostvare neposrednu, transparentnu komunikaciju, uzajamno prepoznavanje i saglasnost. Ali, slični pokušaji su ostali ograničeni na manje, uglavnom izolovane grupe. Događaji koje su one mogle da stvore, svetkovine koje su priređivale za svoju dušu, morale su po prirodi stvari ostati svedene na veoma uske okvire. Jedan od zadataka revolucije biće udruživanje takvih sovjeta ili *saveta za komunikaciju*, kako bi se svugde ostvarila neposredna komunikacija, koja neće imati potrebe za protivničkom komunikacionom mrežom (to jest, za jezikom vlasti) i tako biti u stanju da svet preobražava po svojoj želji.

Nije reč o tome da se poezija stavi u službu revolucije, već da se revolucija stavi u službu poezije. Jedino tako revolucija neće izdati sopstveni projekat. Nećemo ponoviti grešku nadrealista stavljajući se u službu revolucije u času kada ove više nema. Vezujući se za uspomenu na delimično izvedenu i brzo dokrajčenu revoluciju, nadrealizam se ubrzo izmetnuo u reformizam vladajućeg spektakla, kritiku nekih njegovih formi, koja se razvijala u okviru vladajuće organizacije samog spektakla. Nadrealisti su izgleda prevideli činjenicu da svako interno poboljšanje i modernizaciju spektakla, vlast prevodi na sopstveni kodirani jezik, za koji jedino ona poseduje šifru.

Svaka revolucija se rađa kroz poeziju i isprva se stvara s poetskom žestinom. To je fenomen koji su prevideli i nastavljaju da previdaju teoretičari revolucije (on se i ne može razumeti ako ostajemo pri starom shvatanju revolucije ili poezije), ali njega veoma dobro oseća većina kontrarevolucionara. Poezija im zadaje strah; kad god se pojavi, oni nastoje da je se otarase svim mogućim egzorcizmima, od autodafea, do bavljenja pûkim stilom. Prava poezija, koja „pred sobom ima svo vreme ovog sveta“, nastoji da celinu tog sveta i celu budućnost preuredi u skladu sa svojim potrebama. Dok traje, ona ne zna za bilo kakve kompromise i ponovo vraća u igru neizmirene istorijske račune. Furije i Pančo Vilja, Lotreamon i *dinamiterosi* iz Asturije (čiji potomci danas smišljaju nove forme štrajka),

---

² *Trobar clus*: trubadurske pesme; *dolce stil nuovo*: italijanska poetska škola iz XIII veka. (Prim. MM)

mornari iz Kronštata ili Kila, kao i svi oni koji se širom sveta, s nama ili bez nas, pripremaju za pokretanje dugotrajne revolucije, istovremeno su i vesnici nove poezije.

Poezija sve više i sve jasnije postaje prazno mesto, antimaterija potrošačkog društva, pošto sama nije potrošačka materija (u skladu s modernom definicijom potrošačkog predmeta, koji ima odgovarajuću vrednost za pasivnu masu izolovanih potrošača). Poezija ništa ne znači kada je citiramo, ona se mora *sabotirati* kako bi ponovo bila vraćena u igru. Izučavanje stare poezije nije ništa drugo do univerzitetska disciplina koja dobro odslikava funkciju univerzitetskih institucija. Istorija poezije time postaje samo bekstvo od poezije istorije – pri čemu ne mislimo na spektakularnu istoriju vladalaca, već na istoriju svakodnevnog života i njeno moguće proširenje na istoriju i ostvarenje svakog pojedinačnog života.

Ne smemo ostaviti neraščišćenom ulogu „konzervatora“ stare poezije, koji rade na njenom širenju isto kao što država, iz sasvim drugih razloga, radi na iskorenjivanju nepismenosti. Ti ljudi su samo posebna vrsta muzejskih konzervatora. Normalno je da se širom sveta čuva ogromna količina poezije, ali nigde ne postoje mesta, prilike i ljudi koji bi je oživeli, preneli drugima i iskoristili je. Priznajemo da bi se to moglo izvesti jedino *sabotiranjem*, pošto je razumevanje drevne poezije otežano, bilo usled gubitka starih ili sticanja novih saznanja, bilo što se prilikom svakog njenog ponovnog otkrivanja ona smešta u kontekst događaja koji joj pridaju sasvim novo značenje. U svakom slučaju, tamo gde je poezija moguća, ne bi se trebalo baviti restauracijom starih poetskih promašaja (pošto su ti ostaci poetske istorije okrenuti naglavačke, pretvoreni u uspehe i pesničke spomenike). Takva situacija, sasvim prirodno, zahteva komunikaciju i priliku da trijumfuje *sopstvenom poezijom*.

Dok poetska arheologija na gramofonskim pločama objavljuje izbor iz stare poezije, koju će za novu vrstu nepismenih slušalaca, proizvoda modernog spektakla, recitovati specijalisti, informatičari su se poduhvatili zadatka da nas liše svih „prekomernosti“ slobode, kako bi se ubuduće *prenosila samo naređenja*. Teoretičari automatizacije otvoreno nastoje da proizvedu automatsko mišljenje, fiksiranjem ili eliminisanjem svih promenljivih veličina u životu i jeziku. Pri tom neprestano zapadaju u neprilike! Mašine za prevođenje, na primer, koje omogućavaju planetarnu standardizaciju informacija kao i informatičku reviziju prethodnih kultura, postaju žrtve vlastitog programiranja koje nije u stanju da izađe na kraj s novim značenjem neke reči ili s njenom starom dijalektičkom ambivalentnošću. Zato vitalnost jezika – koja prati svaki napredak na teoretskom planu („Ideje se menjaju, a s njima i značenje reči“) – biva prognana iz mehaničkog polja zvaničnih informacija. Ali, to istovremeno znači da se slobodna misao može organizovati u tajnosti, kako bi se zaštitila od informatičkih policijskih tehnologija. Isto važi i za potragu za jednoznačnim signalima i trenutnu binarnu klasifikaciju, koja je očigledno povezana sa strukturom postojeće vlasti. Čak i u svojim najsumanutijim formulacijama, teoretičari informacija su samo smušeni vesnici budućnosti koju su izabrali, istog onog vrlog novog sveta na kojem rade dominirajuće sile aktuelnog društva: jačanja kibernetičke države. Oni su vazali gospodara tehnokratskog feudalizma, koji se upravo uspostavlja. U njihovom lakrdijašenju nema ničeg naivnog, oni su dvorske budale.

Izbor između informatike i poezije nema nikakve veze s poezijom prošlih vremena, isto kao što se nijedna varijanta klasičnog revolucionarnog pokreta ne može smatrati realnom alternativom vladajućoj organizaciji života. Takvo razmišljanje navodi nas da objavimo potpuno ukidanje poezije u njenim starim formama (u kojima se proizvodila i konzumirala) i najavimo njen povratak u neočekivanim i operativnim formama. Od naše epohe se više ne očekuje da *piše poetske zadatke*, već da počne da ih izvršava.

SI br. 8, 1963.

Anarhistička biblioteka

Anti-Copyright

31. 05. 2012.

Situacionistička internacionala

All The King's Men

1963.

Prevod: Miodrag Marković i Aleksa Golijanin, 2008.

All the King's Men, Internationale situationniste, Numéro 8, Janvier 1963. Časopis Gradac (Čačak) br. 164-165-166, Situacionistička internacionala, izbor tekstova, 2008, str. 153-156.

<http://anarhisticka-biblioteka.net>